BARNEOMBUDET

Kristine Talseth

Deres ref:	Vår ref:	Saksbehandler:	Dato:
	16/01515-2	Erle Aas Bjørnstad	24. november 2016

Skolenedleggelse og lang reisevei til skolen

Takk for din henvendelse til Barneombudet angående mulig nedleggelse av Søvik skole i Alstahaug kommune. Du ønsker informasjon om hvilke rettigheter elever har i saker vedrørende skolenedleggelse.

Barneombudet er av den oppfatning at mange vedtak om skolenedleggelser alene skjer på grunn av ønske om innsparinger, uten å veie dette opp mot hensynet til barnets beste. Vi mener dette er i strid med barnekonvensjonen, opplæringsloven og forvaltningsloven.

Barneombudet skal i henhold til lov og instruks arbeide for at barns behov, rettigheter og interesser blir tatt tilbørlig hensyn til på alle samfunnsområder. Vi skal særlig følge med på at lovgivning til vern om barns interesser blir fulgt, og at norsk rett samsvarer med de forpliktelser Norge har etter FNs konvensjon om barnets rettigheter.

Det er grunn til å reise spørsmål om kommuner i saker om skolenedleggelse feilaktig tar utgangspunkt i hva barn kan tåle av belastninger, istedenfor å legge avgjørende vekt på hva som er til barnas beste, jfr. barnekonvensjonen artikkel 3.

Barnets beste

Kommunen skal ta utgangspunkt i barnet beste i alle avgjørelser som berører barn. Det står i barnekonvensjonen artikkel 3. Barnekonvensjonen er inkorporert i menneskerettighetsloven og har status som norsk lov. Dersom andre hensyn veier tyngre enn barnets beste, skal dette fremgå av saken. Dersom prinsippet om barnets beste ikke har blitt utredet, kan det foreligge en saksbehandlingsfeil som kan føre til at vedtaket blir ugyldig

Rett til lek og fritid

Retten til lek, hvile og fritidsaktiviteter er hjemlet i Barnekonvensjonen artikkel 31. Lang reisevei til skolen kan gå ut over denne retten. Dersom lang skyss på dårlige veier med dårlig transportmiddel går ut over læringsmiljøet, kan den i tillegg være i strid med opplæringsloven.

Skoleskyss

I NOU 1995:18 omtales retten til skoleskyss. Her henviser man til Kirke- og undervisningsdepartementets veiledning i heftet N-4/85 om anbefalt tidsbruk til reise og

Postadresse:
Postboks 8889 Youngstorget
0028 OSLO
Tlf 22 99 39 50

Besøksadresse:
Karl Johansgate 7
0154 OSLO
Inngang fra Dronningens gate

E-post:
post@barneombudet.no
www.barneombudet.no
Org.nr.: 971 527 765

ventetid ved skoleskyss. Det daværende Kirke- og undervisningsdepartement (nåværende Kunnskapsdepartementet) uttaler følgende:

> *Ved praktiseringen av grunnskoleloven har Kirke- og undervisningsdepartementet anbefalt følgende når det gjelder "akseptabel" tid underveis (reisetid + gangtid + ventetid én vei):*
> *For 1.-3. klasse: inntil 45 minutter*
> *For 4.-6. klasse: inntil 60 minutter*
> *For 7.-9. klasse: inntil 75 minutter*

Dette heftet er nå trukket tilbake. Barneombudet mener det er grunn til å stille spørsmål ved om anbefalingen var i overkant av hva som er barnets beste. Reisetid som overstiger det som i sin tid ble anbefalt, vil åpenbart være i strid med barnets beste, særlig for de yngste elevene og funksjonshemmede elever. I tillegg må man ta hensyn til veiens standard og kvaliteten og servicenivået på skolebussen.

Læringsutbytte og skolemiljø

Lang reisevei kan også gå ut over skolemiljø og læringsutbytte. Dersom elever er slitne etter reisen eller gruer seg til reisen, kan det redusere læringsutbyttet. Elever som tilbringer mye tid på skoletransport uten tilsyn vil også være mer utsatt for mobbing. Utdanningsdirektoratet har i Rundskriv nr 2-2010 presisert at retten til et godt psykososialt miljø også gjelder på skoleveien.

Rett til å bli hørt

I prosessen er det viktig å minne om barnekonvensjonen artikkel 12 om barns rett til å bli hørt. Dette bør fremgå av saken. Barneombudet er skeptisk til at en alene legger foreldrenes synspunkt til grunn. Voksne har ofte andre interesser enn barn i disse sakene. Vokse kan for eksempel være opptatt av å beholde skolen for å bevare bygda, mens ungdommene heller ønsker en større skole og flere jevngamle klassekamerater. Barneombudet forutsetter at kommunen har lagt opp til en prosess som inviterer barn og unge til å delta, og at deres synspunkter gjenspeiles i saksframlegget.

Lovlighetskontroll

Dersom en mener at vedtaket om skolenedleggelse er ugyldig, kan vedtaket klages inn for Fylkesmannen dersom minimum tre kommunestyremedlemmer krever det. Fylkesmannen gjør da en lovlighetskontroll av vedtaket. Dette står i kommuneloven § 59.

Oppsummering

Et saksfremlegg om å legge ned en skole må inneholde vurderinger om hvordan en overføring vil gi en like god eller bedre ivaretakelse av barna. Utgangspunktet skal ikke være hva barn kan tåle av belastninger, men hvordan vedtaket vil være til barnas beste.

Momenter av betydning kan være tilhørighet, nærhet, pedagogisk miljø, skolemiljø (psykologisk og fysisk, jf opplæringsloven kapittel 9a), trafikksikkerhet, sikkerhet ved skoletransport, klasse-/basestørrelser, ivaretakelse av barn med spesielle behov, osv. Jo lenger reiseveg, jo viktigere er det at hver elev sikres rett til sitteplass med setebelte, og at bussen er moderne og i god stand og kan tilby fasiliteter som for eksempel toalett.

Interesseorganisasjoner

LUFS (Landslaget for nærmiljøskolen) er en organisasjon som arbeider for opprettholdelse av nærskoler. Det kan være nyttig å kontakte organisasjonen for å høre hva de kan bidra med i saken. LUFS kan du kontakte ved å vende deg til kristoffer.melheim@lufs.no eller til torodd.fagerheim@lufs.no.

Vennlig hilsen

Camilla Kayed
fagsjef

Erle Aas Bjørnstad
konsulent

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.